

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Sähköpostitse: StV@eduskunta.fi

Lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle koskien hallituksen esitystä uudeksi rahapelijärjestelmäksi (VN/27332/2023)

Ålands Penningautomatförening (Paf) on julkisoikeudellinen yhdistys, jolla on selkeä sosiaalinen tehtävä ja pitkäjänteinen sitoutuminen vastuulliseen pelaamiseen. Paf haluaa kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksiä hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi uudesta rahapelijärjestelmästä (jäljempänä ”Lakiehdotus” tai ”Esitys”). Paf haluaa korostaa, että rajaamme tässä lausunnossa kommenttimme sosiaali- ja terveysnäkökohtiin. Muiden osa-alueiden osalta Paf viittaa 16. elokuuta 2024 antamaansa lausuntoon sekä muihin kuulemisiin, joissa Paf on ollut osallisena ja esittänyt näkemyksiään.

1. Pelivastuu ja haittojen ehkäisy

Paf toivottaa tervetulleeksi esityksen tavoitteen ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia haittoja. Haluamme kuitenkin korostaa, että tulevan sääntelyn on sisällettävä riittävän tehokkaita keinoja tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Paf näkee [merkittävän] tarpeen vahvistaa ehdotettuja pelivastuutoimia kuluttajansuojan turvaamiseksi.

1.1 Keskitetyt talletusrajat

Pafin näkemyksen mukaan on täysin ratkaisevaa ottaa käyttöön keskitetyt talletus- tai tappiorajat, jotka koskevat kaikkia luvanhaltijoita Suomen lisenssijärjestelmässä – jotta saavutettaisiin korkea kuluttajansuoja. Kokemukset muista maista, kuten Ruotsista, osoittavat, että lisenssikohtaiset rajat voidaan helposti kiertää, eivätkä ne siten riitä suojaamaan kuluttajaa. On osoittautunut, että kuluttajat siirtyvät tällöin helposti seuraavan peliyhtiön palveluihin, kasvattaen kokonaispelaamistaan. Tämä ei palvele pelaajien suojaa eikä lainsäädännön noudattamista. Hajautettu pelaaminen vaikeuttaa myös vastuullisuusvelvoitteiden sekä rahanpesun ehkäisyn toteuttamista, koska pelaajan kokonaiskuva katoaa. Keskitetyt talletusrajat toisivat kuluttajalle turvaa siitä, ettei hän pelaa enemmän kuin on aikonut.

Paf on vuodesta 2018 käyttänyt omia vuosittaisia tappiorajoja – mikä osoittaa, että vastuullisuuteen voidaan sitoutua myös ilman lainsäädäntöä. Olemme kuitenkin vakuuttuneita siitä, että pakollinen lainsäädäntö on välttämätöntä, jotta kaikki toimijat sitoutuvat ennaltaehkäisevään työhön pelaajien suojelemiseksi.

On lisäksi ongelmallista, että tietyt pelimuodot, kuten vedonlyönti ja nettipokeri, ehdotetaan jätettäväksi pois mahdollisten tappiorajojen soveltamisesta hallituksen esityksen 32 §:n mukaan. Kaikki pelimuodot sisältävät riskejä ja ne tulisi sisällyttää yhtenäiseen suojajärjestelmään.

Pafin mielestä nykyinen lakiehdotus ilman keskitettyjä rajoja on kuluttajansuojan näkökulmasta puutteellinen eikä toteuta uudistuksen tavoitteita. Kansallinen yhteinen talletusraja verkkopeleille, joka kattaisi kaikki pelit ja kaikki peliyhtiöt lisenssijärjestelmässä, olisi huomattavasti tehokkaampi pelaajien suojelemiseksi. Tämä olisi parempi säättää alusta alkaen kuin tehdä muutoksia myöhemmin.

Paf haluaa tässä yhteydessä korostaa, että keskitettyjen rajojen toteuttaminen on täysin mahdollista eikä niin vaikeaa, kuin usein väitetään. Paf on teettänyt selvityksen ruotsalaisella yrityksellä, joka kehitti Spelpaus-nimisen estorekisterin. Selvityksen mukaan vastaava järjestelmä voitaisiin kehittää 6–9 kuukaudessa, ja se voisi perustua samanlaiseen rakenteeseen kuin keskeinen estorekisteri. Katso liite 1.

Lisäksi Paf korostaa, että organisaatioille, joille on annettu tehtäväksi ehkäistä peliongelmiä, tulee taata riittävä rahoitus, jotta ne voivat hoitaa yhteiskunnallisesti tärkeää tehtäväänsä.

1.2 Huolenpitoalvelvoite tulee täsmentää

Pafin mielestä huolenpitoalvelvoitetta (34 §) koskeva säännös ei ole riittävän selkeä. Ilman tarkkaa sääntelyä siitä, mitä luvanhaltijalta vaaditaan, säännöstä voidaan tulkita eri tavoin, mikä johtaa pirstaleiseen kuluttajansuojaan. Ruotsin markkinoilta on useita esimerkkejä, joissa huolenpitoalvelvoite on ollut oikeusprosessien kohteena, ja tulkinnat ovat vaihdelleet toimijoiden välillä – kuluttajansuojan kustannuksella. Lainkohtaa tulisi siis täsmentää tai yhdistää selkeisiin vaatimuksiin asetuksissa, jotta markkinoilla olisi yhtenäiset pelisäännöt.

2. Markkinointi ja nuorten suojaaminen

Paf haluaa erityisesti korostaa, että rahapelien markkinointia tulisi säädellä niin, että altistuminen lapsille, nuorille ja muille haavoittuville ryhmille minimoidaan. Nykyinen lakiehdotus sisältää melko vapaamielisen sääntelyn markkinoinnista, minkä Paf uskoo aiheuttavan negatiivisia vaikutuksia ja heikentävän kuluttajansuojaa. Uuden lisenssijärjestelmän lanseerauksen yhteydessä on odotettavissa, että toimijat kilpailevat näkyvyydestä aggressiivisesti – tämä tulee tapahtumaan massiivisella markkinoinnilla, mikä ei ainoastaan ärsytä yleisöä, vaan houkuttelee myös nuoria ja haavoittuvia ryhmiä pelaamisen pariin.

Paf katsoo, että markkinointia tulisi rajoittaa perinteisessä mediassa ja julkisissa tiloissa sekä tapahtumissa, joissa lapset ja nuoret todennäköisesti oleskelevat. Lainsäädännön valmistelun alkuvaiheessa keskusteltiin esimerkiksi TV-mainonnan rajoittamisesta tiettyihin vuorokaudenaikoihin lasten ja nuorten suojelemiseksi – Paf kannattaa tämän palauttamista lainsäädäntöön.

Paf suosii digitaalista mainontaa, jossa on ikäsuodattimet, perinteisten mainosten ja ulkomainonnan sijaan. Näin voitaisiin paremmin rajoittaa nuorten altistumista.

Paf haluaa lopuksi tuoda esiin, että ns. affiliatemarkkinointi – eli kolmannet osapuolet, jotka mainostavat peliyhtiötä korvausta vastaan – tulisi sallia säädellyssä järjestelmässä. Muutoin on riski, että nämä toimijat jatkavat pelaajien houkuttelua lisensoimattomille markkinoille, mikä heikentää kanavointiastetta ja kuluttajansuojaa. Jos affiliate-toimijat suljetaan pois järjestelmästä, he todennäköisesti jatkavat liikenteen

ohjaamista lisensoimattomille toimijoille, mikä sotii sääntelyn tavoitteita vastaan. On siis tarkoituksenmukaisempaa säädellä ja integroida affiliate-toimijat lisenssijärjestelmään.

3. Yhteenveto

Kuluttajien suojelemiseksi ja peliongelmien ehkäisemiseksi Paf ehdottaa seuraavia muutoksia lakiehdotukseen:

- Keskitettyjen talletus- ja/tai tappiorajojen käyttöönotto
- Varmistetaan, että rajat kattavat kaikki pelimuodot
- Huolenpitovelvoitteen täsmentäminen laissa tai asetuksin tulkintaerojen välttämiseksi
- Mainonnan rajoittaminen, myös televisiossa, lasten ja nuorten altistumisen vähentämiseksi

Paf odottaa innolla mahdollisuutta edistää turvallista, avointa ja oikeudenmukaista rahapelimarkkinaa Suomessa, jossa kuluttajansuoja on keskiössä.

Paf on mielellään käytettävissä jatkokeskusteluihin, yhteystiedot löytyvät alta.

Maarianhaminassa 25. huhtikuuta 2025

Ystävällisin terveisin,

ÅLANDS PENNINGAUTOMATFÖRENING

Christer Fahlstedt, toimitusjohtaja

Till Riksdagens Social- och hälsovårdsutskott

Med e-post: StV@eduskunta.fi

Utlåtande till Social- och hälsovårdsutskottet gällande Regeringens proposition om ett nytt penningospelssystem (VN/27332/2023)

Ålands Penningautomatförening (Paf) är en offentligrättslig förening med ett tydligt socialt uppdrag och ett långsiktigt engagemang för ansvarsfullt spelande. Paf vill tacka för möjligheten att lämna synpunkter på regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ett nytt penningospelssystem (nedan **“Lagförslaget”** eller **“Propositionen”**). Paf vill understryka att vi i detta yttrande avgränsar våra kommentarer till de social- och hälsorelaterade aspekterna av förslaget. I övriga delar hänvisar Paf till det remissvar som inlämnades den 16 augusti 2024 samt övriga höranden där Paf har varit part och lämnat synpunkter.

1. Spelansvar och skadeförebyggande åtgärder

Paf välkomnar Propositionens målsättning att förebygga och minska de hälsomässiga, ekonomiska och sociala skadeverkningarna av spel. Dock vill vi understryka vikten av att den kommande regleringen innehåller tillräckligt kraftfulla verktyg för att faktiskt uppnå detta mål. Paf ser [betydande] behov att förstärka de föreslagna verktygen för spelansvar för att säkerställa konsumentskyddet.

1.1 Centrala insättningsgränser

Enligt Pafs uppfattning är det helt avgörande att införa centraliserade insättnings- eller förlustgränser som gäller för samtliga licenshavare inom det finländska licenssystemet - för att kunna uppnå ett högt konsumentskydd. Erfarenheter från andra länder, såsom Sverige, har visat att licensspecifika gränser med lätthet kan kringgå och därmed inte uppfyller ett tillräckligt konsumentskydd. Snarare har det visat sig att konsumenterna vid licensspecifika gränser engagerar sig med flera spelbolag och sammantaget ökar sitt totala spelande genom att enkelt förflytta sig till nästa speloperatör så snart spelkunden slagit i gränsen hos en. Detta är inte bra utifrån syftet att skydda spelarna och inte heller för efterlevnaden av specifika lagkrav. Ett splittrat spelande försvårar nämligen arbetet med omsorgsplikten såväl som anti-penningtvättsåtgärder eftersom det blir mycket svårt att överblicka den totala spelbilden för varje individ. Med centraliserade insättningsgränser skulle konsumenten erhålla en trygghet att inte spela bort mer än hen verkligen ämnar.

Paf har sedan 2018 tillämpat egna årliga förlustgränser – ett exempel som visar att det är fullt möjligt

att ta ansvar även utan lagstiftning. Dock är vi övertygade om att det krävs tvingande lagregler för att säkerställa att alla aktörer arbetar förebyggande på detta sätt för att skydda spelarna.

Vidare är det problematiskt att vissa spelformer, såsom vadhållning och nätpoker, föreslås undantas från potentiella förlustgränser som statsrådet kan införa enligt 32 §. Alla spelprodukter är förenade med risk och bör således omfattas av ett enhetligt skyddssystem.

Paf menar att det nuvarande Lagförslaget med avsaknad av centraliserade gränser har uppenbara brister från ett konsumentskyddsperspektiv och förverkligar således inte reformens mål. En nationell gemensam insättningsgräns för onlinespel som omfattar samtliga spel och samtliga spelbolag inom licenssystemet vore mycket mer kraftfullt för att uppnå det eftersträvade syftet att skydda spelarna. Det vore bättre att reglera detta från reformens början istället för att behöva göra ändringar i efterhand.

Paf vill i sammanhanget även understryka att det är fullt möjligt att införa centraliserade gränser och inte så svårt som det ofta ges sken av. Paf har låtit ta fram en utredning med hjälp av det svenska företaget som utvecklade avstängningsregistret Spelpaus. Utredningen visar att ett dylikt system skulle kunna utvecklas under en tid om ca 6-9 månader och vara uppbyggt på liknande sätt som det centrala avstängningsregistret/spärregistret, vänligen se Bilaga 1.

Vidare vill Paf understryka vikten av att de organisationer som har fått i uppdrag att arbeta med förebyggande av spelproblem ges tillräcklig finansiering för att kunna utföra sitt samhällsviktiga uppdrag.

1.2 Omsorgsplikten bör tydliggöras

Paf anser att bestämmelsen om omsorgsplikt (34 §) inte är tillräckligt tydligt utformad. Utan en tydlig reglering kring vad som krävs av licenshavaren riskerar bestämmelsen att tolkas olika och leda till ett fragmenterat konsumentskydd. Återigen kan exempel tas från den svenska marknaden där omsorgsplikten har varit föremål för otaliga rättsprocesser under vilken tid bestämmelsen kan tolkas och tillämpas olika bland marknadsaktörer, till skada för konsumentskyddet. Lagtexten bör därför preciseras eller förenas med tydliga krav i föreskrifter för att skapa förutsättningar för en likvärdig tillämpning över hela marknaden.

2. Marknadsföring och skyddet av unga

Paf vill särskilt understryka vikten av att marknadsföringen av spel regleras på ett sätt som minimerar exponeringen för barn, unga och andra sårbara grupper. Det nuvarande lagförslaget innehåller en tämligen liberal reglering av marknadsföring vilket Paf tror att kommer skapa negativa effekter bland allmänheten och riskerar urholka konsumentskyddet. Vid lanseringen av ett nytt licenssystem ter det sig naturligt att licenshavarna kommer att slåss i den hårda konkurrensen, detta kommer ske genom massiv marknadsföring som inte bara kommer irritera allmänheten utan även locka unga och andra sårbara grupper till spel. Paf anser att marknadsföringen bör begränsas i traditionell media och det

allmänna rummet samt vid evenemang där barn och unga personer med hög sannolikhet vistas. I det initiala skedet av lagstiftningsarbetet diskuterades t.ex. begränsning av TV-reklam till vissa specifika tider på dygnet för att undvika alltför stor exponering för barn och unga. Detta tycker Paf kunde återinföras.

Paf anser att digital marknadsföring med åldersfilter är att föredra framför breda reklamslag i traditionella medier och utomhus. På det sättet kunde man begränsa exponeringen för unga.

Paf vill slutligen framföra att s.k. affiliatemarknadsföring - d.v.s. tredje parter som mot ersättning marknadsför spelbolag - bör tillåtas inom det reglerade systemet. Risker är annars att affiliates kommer att fortsätta verka för att locka spelare till den olicensierade marknaden vilket har betydande negativ inverkan på kanaliseringsgraden och verka menligt på konsumentskyddet. Om affiliates utestängs från licenssystemet kommer de sannolikt att fortsätta driva trafik till olicensierade aktörer, vilket motverkar syftet med regleringen att styra spelandet till en säker och kontrollerad marknad. Det vore således mer ändamålsenligt att reglera och integrera affiliates inom licenssystemet.

3. Sammanfattning

För att skydda konsumenterna och förebygga spelproblem föreslår Paf följande justeringar av Lagförslaget:

- Införa centraliserade gränser för insättning och/eller förlust.
- Säkerställa att insättnings- eller förlustgränser omfattar samtliga spelformer.
- Tydliggöra omsorgsplikten i lagtexten eller genom föreskrifter för att undvika varierande tolkningar.
- Begränsa marknadsföringen bl.a. i TV, i syfte att minska exponeringen mot barn och unga.

Paf ser fram emot att bidra till en säker, transparent och rättvis spelmarknad i Finland med ett starkt och tydligt konsumentskydd i centrum. Paf står gärna till förfogande för vidare dialog, vänligen se kontaktuppgifter nedan.

Mariehamn den 25 april 2025

Med vänlig hälsning,

ÅLANDS PENNINGAUTOMATFÖRENING

Christer Fahlstedt, vd

Ålands Penningautomatförening (Paf)

* Lövdalsvägen 8, PB 241, 22 101 Mariehamn, Åland, Finland

* legal@paf.com sverker.skogbeg@paf.com